

MUNI
LAW

Fondy Evropské unie

Eva Tomášková
Romana Buzková

Eva.Tomaskova@law.muni.cz
buzkova.romana@gmail.com

Osnova přednášky

- Opakování: unijní rozpočet a víceletý finanční rámec
- Unijní fondy a programy
- Správa finančních prostředků EU (typy řízení)
- Období 2021-2027
- Plán obnovy
- Charakteristika vybraných fondů

Struktura veřejných rozpočtů

- Soustava veřejných rozpočtů
 - nadnárodní rozpočet
 - ústřední rozpočet
 - rozpočty jednotlivých celků územní samosprávy
 - rozpočty neziskových organizací působících ve veřejném sektoru
- Mimorozpočtové fondy (státní fondy a tzv. mimorozpočtové parafiskální fondy)

Rozpočet EU

Rozpočet EU se horizontálně člení do osmi institucionálních sekcí:

- Sekce I: Evropský parlament
- Sekce II: Rada EU
- Sekce III: Evropská komise
- Sekce IV: Evropský soudní dvůr
- Sekce V: Evropský účetní dvůr
- Sekce VI: Hospodářský a sociální výbor
- Sekce VII: Výbor regionů
- Sekce VIII: Evropský ombudsman a Evropský úřad pro dohled nad ochranou dat

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, zejména § 37

Zásady rozpočtu EU

- **zásada jednotnosti a správnosti rozpočtu**
- **zásada ročního rozpočtu**
- **zásada vyrovnanosti**
 - příjmy a výdaje rozpočtu EU musí být vždy vyrovnané, přebytek (je převeden do dalšího finančního období), deficit (v následujícím roce je započítán do výdajů rozpočtu)
- **zásada zúčtovací jednotky**
 - rozpočet se sestavuje, plní i vyúčtovává v eurech;
- **zásada obecnosti**
 - celkové příjmy musí pokrývat celkové položky na platby. Až na výjimky uvedené ve finančním nařízení se všechny příjmy a výdaje vykazují v plné výši bez jakýchkoli vzájemných zápočtů;
- **zásada specifikace**
 - výdaje rozpočtu jsou přiřazeny do jednotlivých hlav a kapitol;
- **zásada řádného řízení**
 - použití položek rozpočtu musí být v souladu se zásadami hospodárnosti, účinnosti a efektivity;
- **zásada transparentnosti**

Rozpočet a víceletý finanční rámec

- Víceletý finanční rámec = sedmiletý finanční plán EU
- Jednotlivé roční rozpočty s ním musí být v souladu
- Nutná shoda všech členských států
 - VFR má formu nařízení Rady (Council Regulation)
- Pokud není schválen včas, čerpání finančních prostředků se zpozdí

Příjmy EU

- **tradiční vlastní zdroje**

- zemědělské dávky (tj. cla uvalená na dovoz zemědělských produktů)
- dávky z cukru a izoglukózy
- cla z obchodu se třetími zeměmi vybraná podle společného celního tarifu

- **podíl na dani z přidané hodnoty (DPH)**

- **podíl z hrubého národního důchodu (HND) členských států**

(95-99 % celkových příjmů)

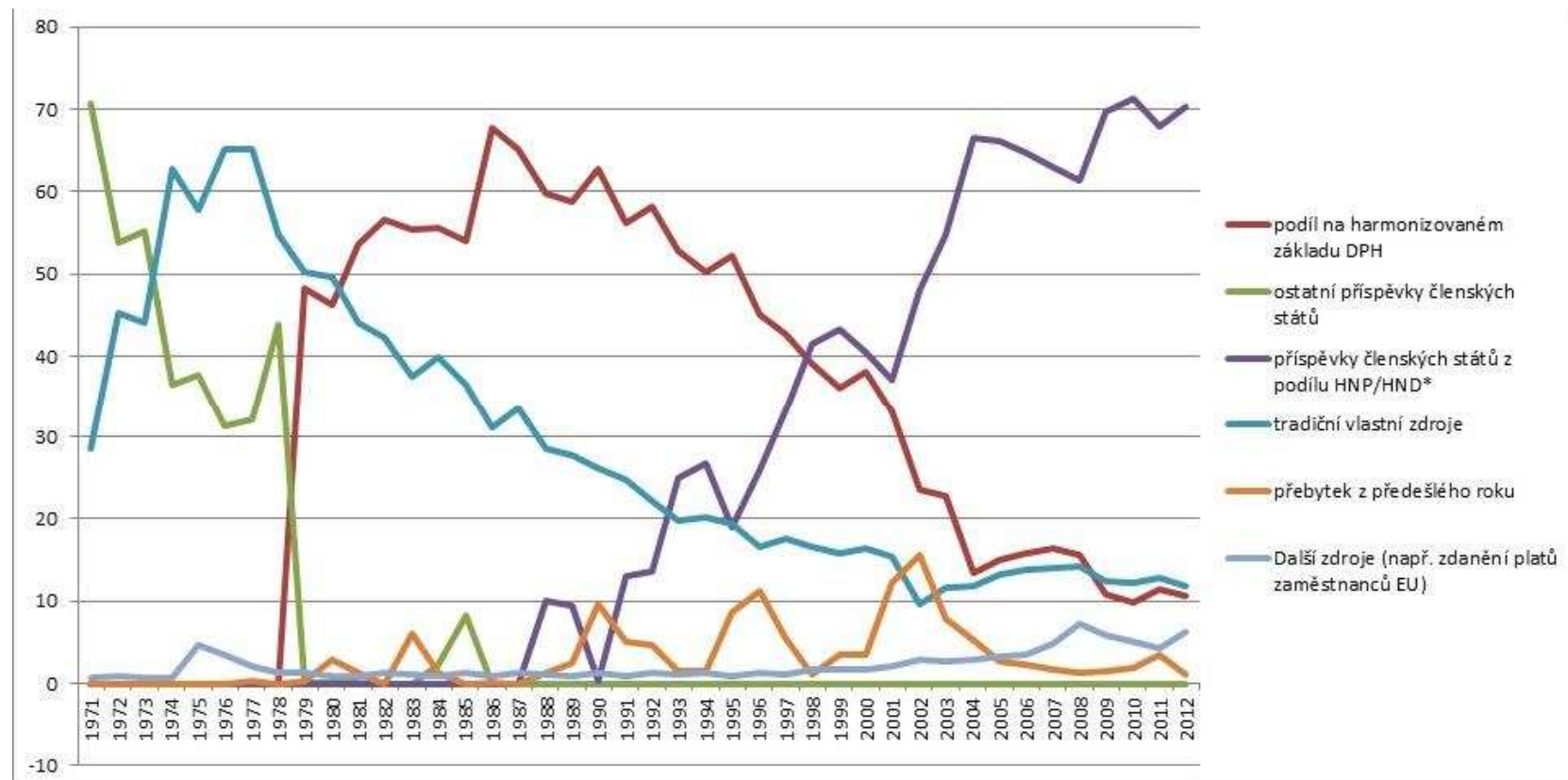
- **Ostatní (1-6 %)**

- poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, poplatky za administrativní činnost institucí, daně z příjmu zaměstnanců institucí ES, pokuty, přebytek rozpočtu z předchozího roku, úroky z opožděných splátek, pokuty firem za porušení soutěžního práva atd.

Složení vlastních zdrojů

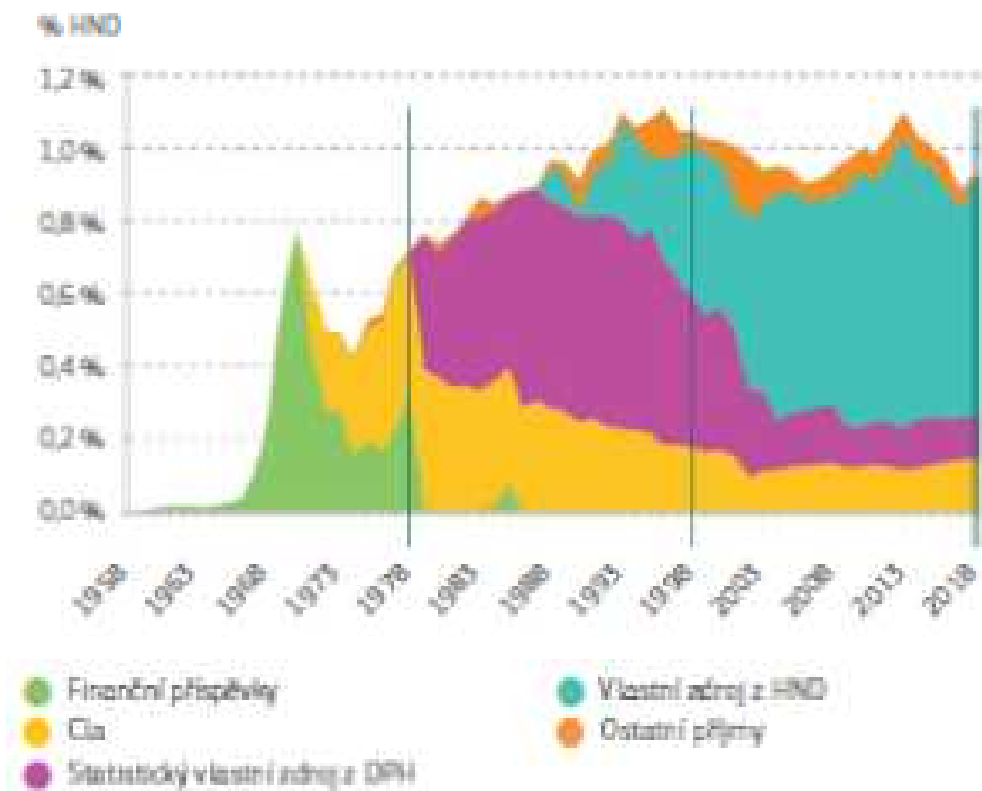
- Tzv. tradiční vlastní zdroje
 - Cla na dovoz ze třetích zemí a dávky na trhu s cukrem
 - Cca 10-12 %
 - Země si od 1. ledna 2021 nechávají 25 % z vybraného cla na pokrytí nákladů na výběr.
- Zdroj založený na DPH
 - Násobek jednotné sazby 0.30 % na harmonizovaný vyměřovací základ DPH (složitý statistický proces)
 - Vyměřovací základ – limit 50 % HND
 - Cca 10-13 %
- Zdroj založený na HNP
 - Zdroj k vyrovnávání rozpočtu
 - Určité procento z HND
 - Cca 70-74 %
 - Každá země EU do EU převede jednotný procentní podíl svého HND. Tento procentní podíl se nastavuje tak, aby celkové příjmy odpovídaly dohodnuté úrovni plateb.
- Nový
 - Od 1. ledna 2021 je novým vlastním zdrojem EU příspěvek zemí EU založený na množství nerecyklovaného plastového obalového odpadu.

Vývoj příjmů rozpočtu

Zdroj: Euroskop [cit. 10. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.euroskop.cz>

Vývoj příjmů rozpočtu

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/modernising-revenue-sources-eu-budget_cs.pdf

POTENCIÁLNÍ ZDROJE PŘÍJMŮ	CO JE TO?	PROČ BY MĚLY BÝT ZVÁŽENY?	JAK BY MOHLY FUNGOVAT?	KOLIK BY MOHLY PŘINĚST DO ROZPOČTU EUP*
 <p>Príspevky stanovené na základě zjednodušené daně z přidané hodnoty</p>	Spotřební daň vycházející z přidané hodnoty veškerého zboží a služeb prodávaných v EU.	Ustálený harmonizovaný základ daně v celé EU na základě jednotného trhu.	Zjednodušený výpočet. Uplatňované sazba o zjednodušeném základu DPH.	105 až 140 miliard EUR v průběhu 7 let
 <p>Společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob včetně digitálního sektoru</p>	Společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob je jednotný soubor společných pravidel pro výpočet zdanitelných zisků společností v Unii.	Velké společnosti mají značný prospěch z jednotného trhu. Příspěvek stanovený na základě harmonizovaného základu daně z příjmů právnických osob by posílil vazbu mezi příjmy jednotného trhu a financováním Unie.	Každý členský stát bude danit svůj podíl zisků vlastní vnitrostátní sazbou daně a mohla by být zavedena uplatňovaná sazba EU.	21 až 140 miliard EUR v průběhu 7 let
 <p>Příjmy ze systému pro obchodování s emisemi</p>	Základním kamenem politiky EU v oblasti klimatu je systém EU pro obchodování s emisemi. Řada „povolenek“ je dražena členskými státy a odkupována společnostmi na pokrytí jejich emisí skleníkových plynů.	Značné příjmy vytvořené na základě plně integrované politiky EU.	Podíl výnosů z dražeb povolenek by mohl být k dispozici pro rozpočet EU.	7 až 105 miliard EUR během 7 let (v závislosti na ceně uhlíku).
 <p>Ražebné</p>	Ražebné je příjem, který plyne centrálním bankám a vládám z vydávání peněz.	Měnový příjem Evropské centrální banky z vydávání eura je přímo spojen s hospodářskou a měnovou unií.	Podíl čistého zisku odvedený do státních pokladen by mohl být k dispozici pro rozpočet EU.	10,5 až 56 miliard EUR v průběhu 7 let

* v závislosti na daňovém základu a uplatňovaných sazbách.

Zdroj: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/modernising-revenue-sources-eu-budget_cs.pdf

Potenciální nové zdroje?

- *Mechanismus uhlíkového vyrovnání na hranicích,*
- *vlastní zdroj ze systému EU pro obchodování s emisemi,*
- *digitální daň,*
- *daň z finančních transakcí,*
- *společný základ daně z příjmů právnických osob*

EU a reakce na COVID-19

- Rozhodnutí (EU, Euratom) 2020/2053 také Komisi opravňuje, aby si výjimečně na kapitálových trzích dočasně vypůjčila až 750 miliard EUR v cenách roku 2018 za účelem řešení důsledků krize způsobené onemocněním COVID-19. V souvislosti s tím se výjimečně a dočasně sníží strop vlastních zdrojů o dalších 0,6 procentního bodu, aby se pokryly veškeré závazky EU vyplývající z této půjčky, dokud nebudou veškeré půjčené prostředky splaceny.
- Zdroj: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/community_own_resources.html?locale=cs

EU a reakce na dění na Ukrajině

- tvorimevropu.cz/2024/03/06/dva-roky-valky-na-ukrajine-shrnuti-hlavnich-bodu-pomoci-eu/
- <https://euroskop.cz/2023/01/25/nejnovejsi-vyvoj-pomoci-eu-ukrajine/>
- <https://www.enviweb.cz/123542>

Výdaje rozpočtu EU

- Výdaje všech evropských institucí
 - Největší část – výdaje Komise
 - Za rok průměrně pouze 1 % HND EU
- Výdaje na politiku EU
 - Na zemědělství a rozvoj venkova
 - Politiku soudržnosti
 - Vnější vztahy
 - Výzkum
 - Životní prostředí, atd.

Položky na závazky, mil. EUR, ceny roku 2011	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014-2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	60 283	61 725	62 771	64 238	65 528	67 214	69 004	450 763
1a Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	15 605	16 321	16 726	17 693	18 490	19 700	21 079	125 614
1b Hospodářská, sociální a územní soudržnost	44 678	45 404	46 045	46 545	47 038	47 514	47 925	325 149
2. Udržitelný růst: Přírodní zdroje	55 883	55 060	54 261	53 448	52 466	51 503	50 558	373 179
z toho: výdaje související s trhem a přímé platby	41 585	40 989	40 421	39 837	39 079	38 335	37 605	277 851
3. Bezpečnost a občanství	2 053	2 075	2 154	2 232	2 312	2 391	2 469	15 686
4. Globální Evropa	7 854	8 083	8 281	8 375	8 553	8 764	8 794	58 704
5. Správa	8 218	8 385	8 589	8 807	9 007	9 206	9 417	61 629
z toho: správní výdaje orgánů	6 649	6 791	6 955	7 110	7 278	7 425	7 590	49 798
6. Náhrady	27	0	0	0	0	0	0	27
Položky na závazky celkem	134 318	135 328	136 056	137 100	137 866	139 087	140 242	959 988
Jako % HND	1,03 %	1,02 %	1,00 %	1,00 %	0,99 %	0,98 %	0,98 %	1,00 %
Položky na platby celkem	128 030	131 095	131 046	126 777	129 778	130 893	130 781	908 400
Jako % HND	0,98 %	0,98 %	0,97 %	0,92 %	0,93 %	0,93 %	0,91 %	0,95 %
Dostupné rozpětí	0,25 %	0,25 %	0,26 %	0,31 %	0,30 %	0,30 %	0,32 %	0,28 %
Strop vlastních zdrojů jako % HND	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %	1,23 %

Programové období 2014 - 2020

- ČR mohlo čerpat prostředky ve výši téměř 24 miliard eur.
- http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/fe43f9e7-ff58-4a20-91bc-9556c92847b5/Abeceda_nahled-3.png
- <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/hospodareni-eu/prostredky-alokovane-pro-cr/programove-obdobi-2014-2020>
- <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/cista-pozice-cr-vuci-eu-loni-dosahla-857-40792>

Výdaje (v miliardách EUR)

	VFR	NGEU	CELKEM
1. Jednotný trh, inovace a digitální agenda	149,5	11,5	161
2. Soudržnost, odolnost a hodnoty	426,7	776,5	1 203,2
3. Přírodní zdroje a životní prostředí	401	18,9	419,9
4. Migrace a správa hranic	25,7	—	25,7
5. Bezpečnost a obrana	14,9	—	14,9
6. Sousedství a svět	110,6	—	110,6
7. Evropská veřejná správa	82,5	—	82,5
CELKEM	1 210,9	806,9	2 017,8
CELKEM vyjádřeno v cenách roku 2018	1 074,3	750	1 824,3

Specifika rozpočtu EU

– Největší příjmy:

- příspěvky,
- část výnosu DPH,
- clo

(Zcela zde chybí příjmy z ostatních daní a z odvodů sociálního pojištění.)

– Největší výdaje:

- zemědělská politika

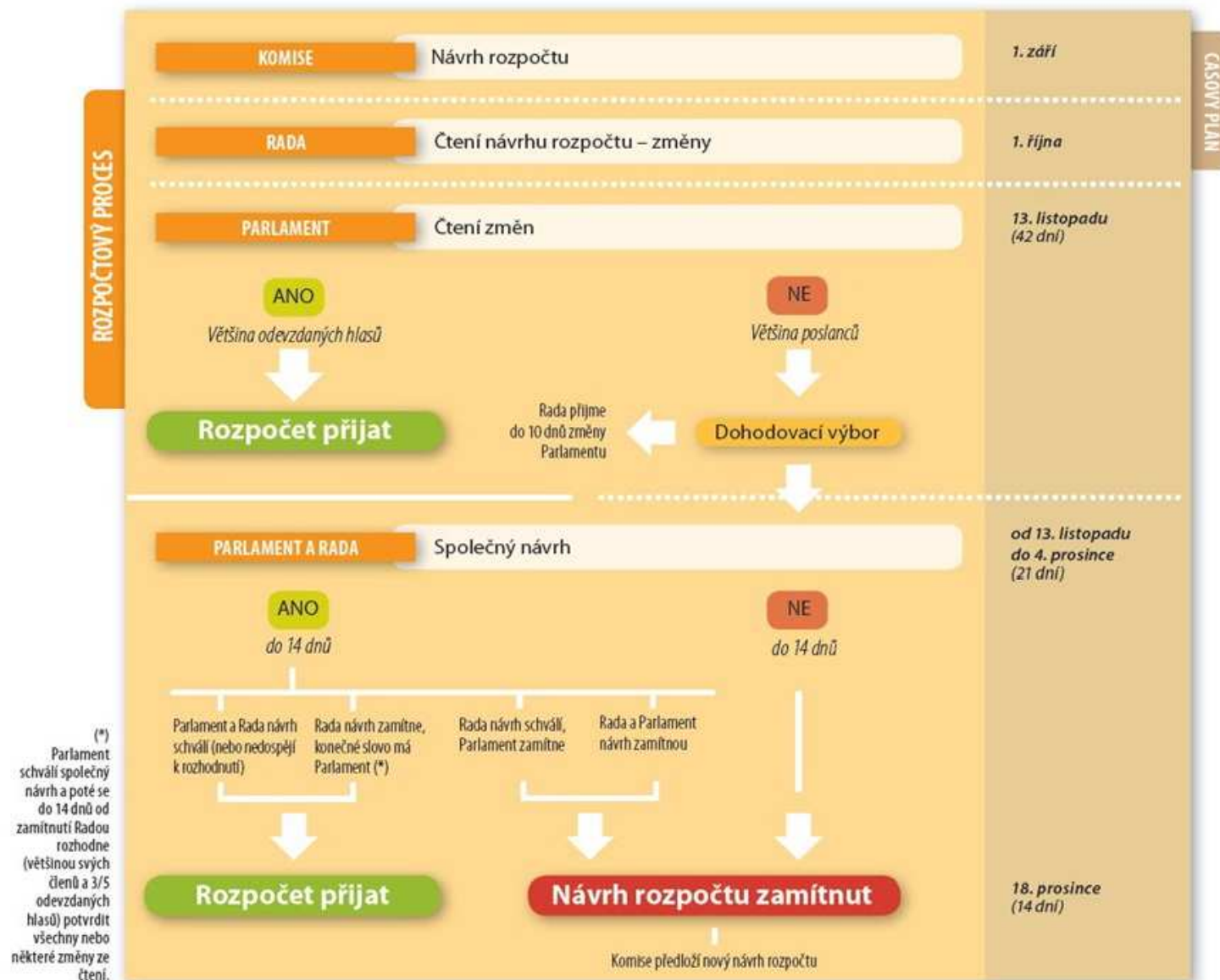

NO JO, NO... EUROOPTIMISMUS JE TĚD NADSTANDARD
A ZA TEN SE PLATÍ...

Zdroj: Kemel, M. Rozpad EU [cit. 2017-03-25]. Dostupné z:
<https://kreslenyvtip.cz/miroslav-kemel/3609>

Schvalovací proces

- Upraveno v čl. 314 SFEU
 - Nařízení č. 966/2012 EP a Rady ze dne 25. 10. 2012 (rozpočtové zásady) + 2015/1929 ze dne 28. 10. 2015
- **1. fáze – návrh rozpočtu vypracovaný Komisí** (nejp. 1. září)
 - *EP a Rada stanoví pokyny k prioritám*
- **2. fáze – postoj Rady** (nejp. 1. října)
 - *Parlamentní výbory předkládají stanoviska rozpočtovému výboru*
- **3. fáze – postoj Parlamentu** (42 dnů)
 - *Schválení/žádný postoj; pozměnění -> Radě -> schůze dohodovacího výboru X*
Rada do 10 dnů přijme pozměňovací návrhy
- **4. fáze – dohodovací řízení + schválení rozpočtu**
 - *Dohodovací výbor má za úkol dospět k dohodě o společném návrhu ve lhůtě 21 dnů*
 - *X nový návrh Komise*
 - *Parlament a Rada - 14 dní na chválení*
- **5. fáze – dodatečné a opravné rozpočty**

Kontrola rozpočtu

- Vnitřní
 - Ex post jednotlivými institucemi EU, členskými státy
- Vnější
 - Zprávy o plnění rozpočtu – měsíční zprávy, každoroční hodnotící zpráva
 - Roční účetní závěrka
 - předběžný audit Evropského účetního dvora
 - konečná závěrka zasílaná EP a Radě pro udělení absolutoria
 - Externí audit a „prohlášení o věrohodnosti“ EÚD
 - Politická odpovědnost vůči EP – „absolutorium“ + doporučení Rady
- Evropský semestr
 - Pro dosažení cílů strategie Evropa 2020,
 - Udržitelná Evropa do roku 2030
 - 6-ti měsíční období analýz rozpočtové a strukturální politiky členských států

Přehled fondů a programů

– Fondy:

- Evropský fond pro regionální rozvoj
- Evropský sociální fond+
- Fond soudržnosti
- Fond pro spravedlivou transformaci
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond

- InvestEU, Azylový a migrační fond, Fond solidarity Evropské unie, Nástroj předvstupní pomoci a další

– Programy:

- Horizont Evropa (výzkum a inovace)
- Digitální Evropa (nové technologie, digitalizace)
- Erasmus+ (vzdělávání a mobilita)
- Nástroj pro propojení Evropy CEF2 (doprava, energetika)
- EU4Health (zdraví)
- Kreativní Evropa (kulturní a kreativní odvětví)
- LIFE (životní prostředí a klima)
- A další

Spolufinancování

- Míra spolufinancování z EU se liší (fondy x programy, kategorie regionů, atd.)
- 5 priorit politiky soudržnosti (hlavní investiční politika EU):
 - Inteligentnější Evropa, Zelenější Evropa, Propojenější Evropa, Sociálněji Evropa, Evropa bližší občanům
- Regiony jsou rozděleny do 3 kategorií podle HDP na hlavu: méně rozvinuté (<75% průměru EU), přechodové (75% až 100% průměru EU) a více rozvinuté (>100% průměru EU)
- Spolufinancování 40-85% (během pandemie až 100%)

Plnění unijního rozpočtu

- Komise je pověřena plněním rozpočtu ve spolupráci s členskými státy (viz Smlouvy a Finanční nařízení)
- V souladu se zásadami řádného finančního řízení:
 - Zásada hospodárnosti
 - Zásada efektivnosti
 - Zásada účelnosti
- Existují 3 způsoby provádění:
 - Přímé řízení
 - Sdílené řízení
 - Nepřímé řízení

Přímé řízení

- Direct management
- Financování řídí přímo Evropská komise
 - Útvary Komise nebo výkonné agentury
- Cca 20% unijního rozpočtu
- Přímě řízené programy, někdy nazývané také jako komunitární programy (např. Horizont Evropa, Digitální Evropa)

Sdílené řízení

- Shared management
- Financování řídí Evropská komise společně **s členskými státy, kterým je svěřena realizace na národní úrovni**
- Cca 70% unijního rozpočtu
- Orgány členských států vybírají úspěšné projekty a nesou primární zodpovědnost za vytvoření systému řízení a kontroly
- Komise hraje úlohu dohledu
- Fondy politiky soudržnosti (např. Evropský fond pro regionální rozvoj) a další (viz obecné nařízení 2021/1060)

Nepřímé řízení

- Indirect management
- Financování řídí partnerské organizace nebo jiné subjekty v EU či třetích zemích
- Cca 10% unijního rozpočtu

Období 2021-2027

- Vyjednávání VFR nebylo snadné
 - Brexit, návrhy právních předpisů představeny již v roce 2018, volby do EP v roce 2019, Zelená dohoda pro Evropu (zelený přechod a digitalizace), pandemie Covid-19 (ekonomická obnova)
- Dosud největší dlouhodobý rozpočet v historii EU
 - VFR + NGEU
- Nové výzvy a priority, nový vlastní zdroj
- Půjčování na finančních trzích → zadlužení
 - euractiv.cz/section/evropske-finance/news/jak-zaplatit-spolecnou-unijni-pujcku-europoslanci-tlaci-na-clenske-zeme-aby-schvalily-nove-zdroje/

Víceletý finanční rámec 2021-2027 (prvotní návrh)

Zdroj: <https://www.euroskop.cz/9336/sekce/vicelety-financni-ramec-2021-27/?ulozit=1>

VFR 2021-2027 a NGEU

Multiannual Financial Framework (MFF)

The EU's 7-year budget

€1.211 trillion

€806.9 billion

NextGenerationEU

COVID-19 recovery package

Recovery and Resilience Facility

€723.8 billion

€338.0 billion grants

€385.8 billion loans

NextGenerationEU contribution to other programmes

EUR 83.1 billion

Note: All amounts are in current prices.

Nástroj NextGenerationEU

- Unijní plán na podporu oživení
- Dočasný instrument
- Příjmy z nových vlastních zdrojů zavedených po roce 2021 budou použity na předčasné splacení půjček
 - Musí být splaceny do roku 2058

Nástroj pro oživení a odolnost

- Recovery and Resilience Facility (RRF)
- Hlavní prvek NextGenerationEU, který poskytuje finanční podporu ve formě grantů a půjček
- Členské státy musí vypracovat své národní plány obnovy
 - Minimálně 37% zdrojů musí jít na zelenou a 20% zdrojů na digitální transformaci
- Plány schvaluje Rada na základě doporučení Evropské komise
- Český plán obnovy ve výši 180 miliard Kč schválen v září 2021
 - Evropská komise již také vyplatila předběžnou platbu 915 milionů EUR, což odpovídá 13% celkového finančního přidělu

Charakteristika vybraných fondů

- V období 2014-2020 tvořily EFRR, ESF, FS, EZFRV a ENRF tzv. Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF)
- Podporují jednotlivé politiky EU
- Pro ČR je v období 2021-2027 v rámci politiky soudržnosti vyčleněno více než 21 miliard EUR
- Operační programy nově:
 - Doprava, Integrovaný regionální operační program, Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost, Jan Amos Komenský, Životní prostředí, Spravedlivá transformace, Zaměstnanost+, Technická pomoc, Rybářství

Získání dotace krok za krokem

- Vytvoření projektového záměru, nalezení vhodné výzvy
- Podání žádosti o podporu (elektronicky)
- Hodnocení a výběr žádostí (na dotaci není právní nárok!)
- Realizace projektu a monitorování
- Žádost o platbu
- Vyhodnocení a vyúčtování
- Kontrola a publicita projektu
- Udržitelnost projektu

Úkol

- Charakterizujte vybraný fond
 - Včetně jeho cílů, oblastí podpory, financovaných programů atd.
- Uveďte příklad projektu, který byl z daného fondu podpořen ve vaší obci nebo kraji
- Byly dle Vašeho názoru finanční prostředky smysluplně využity?

Užitečné odkazy

- [Dlouhodobý rozpočet EU na období 2021–2027 | Evropská komise \(europa.eu\)](#)
- [Plán na podporu oživení Evropy | Evropská komise \(europa.eu\)](#)
- [Národní plán obnovy \(planobnovy.cz\)](#)
- [Inforegio - Regionální politika EU - Regionální politika - Evropská komise \(europa.eu\)](#)
- [Dotace EU - Úvod](#)

